

Stöd till romska organisationer och romers hälsa 2019

© Myndigheten för ungdoms-
och civilsamhällsfrågor (MUCF) 2020

Projektledare: Ellen Lundkvist

Webb: www.mucf.se

Stöd till romska organisationer och romers hälsa 2019

Förord

Under 2019 har Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF) inom ramen för regeringsbeslut (2016, 2018) haft i uppdrag att genomföra insatser som ska bidra till att förbättra förutsättningarna för romers engagemang i det civila samhället och för romska organisationers deltagande i samhällslivet, som en del av arbetet för romsk inkludering. I uppdraget ingår att arrangera en utbildning i föreningsteknik samt erfarenhetsutbyte mellan romska och icke-romska organisationer. I uppdraget ingår också att fördela stöd enligt förordning (2016:840) om statsbidrag för hälsofrämjande insatser riktade till romer.

I *Stöd till romska organisationer och romers hälsa 2019* presenteras hur myndigheten har genomfört uppdraget, vilka projekt som har beviljats bidrag inom satsningen och vilka insatser myndigheten har genomfört. Det handlar bland annat om stöd i ansökningsprocessen, ett erfarenhetsutbyte mellan romska och icke-romska organisationer, en ungdomsträff samt utbildningar i föreningsteknik. I rapporten beskrivs också på vilket sätt uppdraget har genomförts i samverkan med romska representanter. Myndigheten ser att bidraget främjar romers hälsa. De redovisade projekten visar på att framförallt romska kvinnors hälsa har främjats. MUCF bedömer vidare att förutsättningarna för romers engagemang i civilsamhället samt de romska organisationers deltagande i samhällslivet har förbättrats och stärkts av insatserna, men även genom bidraget.

Resultaten tyder på att organisationerna kan medverka till en positiv utveckling gällande exempelvis romska kvinnors sexuella och reproduktiva rättigheter om de får fortsätta sitt arbete med mer resurser.

Myndigheten bedömer att romska föreningar och romska ungdomar behöver ett fortsatt stöd i sitt engagemang. För att möjliggöra mer av det goda resultat som presenteras i denna rapport bör regeringen fortsätta med bidraget till romers hälsa samt stödet till romska organisationer och unga romer. Dialog och partnerskap med romska representanter bör vidare ses som eftersträvanvärt i arbetet med romsk inkludering.

Rapporten har tagits fram av Ellen Lundkvist på avdelningen för kunskapsstöd med stöd av Aida Samani på avdelningen för statsbidrag.

Lena Nyberg

Generaldirektör

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor

Innehåll

Förord	5
Sammanfattning	8
Inledning	11
Bidragsgivning	13
Prioriteringar och kommunikation	13
Stöd i ansökningsprocessen	13
Handläggningsprocessen	14
Antalet ansökningar och bifall	14
Ökat antal ansökningar i andra stödformer	15
Projektbesök	16
Resultat av hittills beviljade projekt	16
Stärka förutsättningar	19
Skrivarstugor	19
Ungdomsträff	19
Utbildningshelg i föreningsteknik	21
Erfarenhetsutbyte och projektuppstartsträff	22
Slutsatser	25
Referenser	29
Bilagor	
Beviljade projekt 2019	31
Ansökningar 2019	36
Beviljade projekt 2016–2019	37
Beskrivning av resultat för slutredovisade projekt	39

Sammanfattning

Det är för fjärde året som Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor rapporterar uppdraget inom arbetet för romsk inkludering till regeringen. Uppdraget har bestått av att genomföra insatser för att förbättra förutsättningarna för romers engagemang i det civila samhället och för romska organisationers deltagande i samhällslivet. I uppdraget har ingått att arrangera utbildningar i föreningsteknik samt erfarenhetsutbyte mellan romska och icke-romska organisationer. Det har även ingått att fördela stöd enligt förordning (2016:840) om statsbidrag för hälsofrämjande insatser riktade till romer. Uppdraget genomfördes 2016–2019 efter beslut om att förlänga förordningen med att gälla även under 2019 (regeringsbeslut 2016, 2018).

Under 2020 har MUCF i uppdrag att genomföra insatser som ska bidra förbättra förutsättningarna för unga romers engagemang i det civila samhället och för romska ungdomsorganisationers deltagande i samhällslivet. Uppdraget redovisas 2021 (regeringsbeslut 2019).

I denna rapport redogörs för insatserna som genomförts under 2019, samt övergripande om utvecklingen 2016–2019 då myndigheten haft uppdraget. Första kapitlet tar upp bidragsgivningen där 2019 års arbete och insatser för stöd i ansökningsprocessen presenteras. Myndigheten redogör för hur bidraget har fördelats geografiskt 2016–2019 samt hur antalet ansökande och beviljanden har utvecklats över tiden. MUCF bedömer att bidragsgivningen har stärkt de romska organisationernas kapacitet och föreningstekniska kunskaper. I rapporten beskrivs genomförandet av projektbesök och de enligt myndighetens bedömning goda resultat som uppnåtts av slutredovisade projekt. I det andra kapitlet redogörs för insatserna för att förbättra förutsättningarna för romers engagemang i det civila samhället och för romska organisationers deltagande i samhällslivet. Där beskrivs ett erfarenhetsutbyte mellan romska och icke-romska organisationer samt fyra insatser där utbildning i föreningsteknik ingått. Utvärderingarna visar att insatserna uppskattas av målgruppen men att mer stöd gällande projektansökningar, bokföring, skatteregler och möjligheter för unga romer att träffas efterfrågas.

I det tredje kapitlet drar myndigheten slutsatser och ger förslag på hur arbetet kan utvecklas. Det är viktigt att både unga män, kvinnor och hbtq-personer tar del av insatserna. MUCF:s bild är att unga män tenderar att utebli från insatserna, samt att romska hbtq-personer är en grupp i behov av mer stöd.

Det är även myndighetens bedömning att romsk förankring och delaktighet är nödvändigt för ett framgångsrikt arbete. Dialog och partnerskap med romska representanter bör därför ses som eftersträvansvärt i arbetet med romsk inkludering.

Myndigheten föreslår att regeringen:

- **ska ge MUCF fortsatt uppdrag att fördela stöd enligt förordning (2016:840) om statsbidrag för hälsofrämjande insatser riktade till romer. Stödet bör också utökas.** För att inte tappa det stora engagemang och potential som finns när romska organisationer arbetar med att främja romers hälsa bör detta särskilt beaktas. Organisationerna behöver ha möjlighet att växla upp sina insatser.
- **ska ge MUCF fortsatt uppdrag att genomföra insatser som ska bidra till att förbättra förutsättningarna för romers engagemang i det civila samhället och för romska organisationers deltagande i samhällslivet.** Detta krävs om regeringen avser att uppmuntra och förvalta intresset som finns hos romska organisationer att stärka sin kapacitet och lära sig mer om exempelvis föreningsteknik.
- **ska särskilt beakta ett barn- och ungdomsperspektiv i allt arbete inom ramen för romsk inkludering.** Detta för att det är viktigt att få med unga romer i arbetet med romsk inkludering, på deras egna villkor

Inledning

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor har under 2016–2019 haft i uppdrag att genomföra insatser som ska bidra till att förbättra förutsättningarna för romers engagemang i det civila samhället och för romska organisationers deltagande i samhällslivet. I uppdraget ingår även att fördela stöd enligt förordning (2016:840) om statsbidrag för hälsofrämjande insatser riktade till romer. Detta var tidsbegränsat till 2018 men förlängdes till att gälla även under 2019 (regeringsbeslut 2016, 2018). För uppdraget 2019 har myndigheten efter ändringsbeslut fått disponera totalt 3 100 000 kronor, varav minst 1 900 000 kronor skulle fördelas i bidrag (regeringsbeslut 2019b). Då myndigheten fick dessa resurser sent och då det varit svårt att tillsätta personal med anledning av omlokaliseringen till Växjö har inte hela summan använts.

Myndighetens tidigare erfarenhet visar på att romsk medverkan och medskapande är centralt för att kunna genomföra uppdraget. Det handlar om att aktiviteterna ska utgå från målgruppens behov och förankras i målgruppen för att säkerställa relevans och spridning. Myndigheten har därför valt att sträva efter samverkan under hela uppdraget. Samverkan kan ske genom information, samråd, dialog och partnerskap¹. Under 2019 har samverkan skett genom partnerskap i utformandet och genomförandet av två skivastugor, en helgutbildning i föreningsteknik samt en ungdomsträff. Vid dessa insatser har romska representanter eller organisationer medverkat i dess genomförande och/eller utformning. Läs vidare om hur detta har gått till i kapitlen *Bidragsgivning* samt *Stärkta förutsättningar*.

¹ För definitionen av samråd, dialog och partnerskap, se den europeiska koden: <https://www.mucf.se/publikationer/europeisk-kod-ideburna-organisationers-medverkan-i-beslutsprocessen>

Bidragsgivning

Prioriteringar och kommunikation

Enligt förordning (2016:840) om statsbidrag för hälsofrämjande insatser riktade till romer ska bidraget gå till projekt där personer med romsk språk- och kulturkompetens deltar. Projekten ska främja romers hälsa genom exempelvis utbildning, information, aktiviteter och liknande. Myndigheten ska prioritera projekt som involverar romska flickor och kvinnor, samt projekt som utförs i samarbete med en kommun eller ett landsting. Myndigheten ska även ta hänsyn till projektets förutsättningar att ge upphov till långsiktiga effekter. I enlighet med regleringsbrevet för budgetåret 2019 har MUCF haft 1,9 miljoner kronor att fördela inom stödformen (regeringsbeslut 2019b).

Myndigheten har kommunicerat möjligheten att ansöka om bidraget, dess prioriteringar samt möjlighet till stöd i ansökningsprocessen på flera sätt. MUCF skickade under januari e-post till ett 100-tal kontakter bestående av romska organisationer, kommuner och personer som myndigheten haft kontakt med genom sin tidigare bidragsgivning. MUCF marknadsförde även andra projektbidrag som myndigheten fördelar. Information om bidraget lades ut på myndighetens webbplats och www.minoritet.se kontaktades, vilka la ut sista ansökningsdag som en kalenderhändelse på sin hemsida.

Myndighetens ansökningssystem uppdaterades för att kunna ta emot ansökningar. Systemet anpassades efter de förordningskrav och prioriteringar som uppdraget har. Liksom tidigare år valde MUCF att gå ut med vissa prioriteringar för att fler organisationer skulle få större chans att ta del av bidraget. Bakgrunden till beslutet var att 2016 beviljades endast tre projekt av totalt 16 ansökningar. Projekten som bedömdes vara bäst var mer omfattande och kostsamma, dock var flera av ansökningarna bra. MUCF prioriterade därför projekt där:

- kostnaden för projektet inte överstiger 150 000 kronor
- projektet inte har några lönekostnader
- projektet har max 50 000 kronor i arvodeskostnader (för till exempel föreläsare, ambassadörer, experter)
- det sökta beloppet används för aktiviteter.

Stöd i ansökningsprocessen

För att underlätta ansökningsprocessen för organisationerna valde MUCF att liksom föregående år erbjuda stöd inför ansökan. Det inkom frågor om bidraget samt samtal om projektidéer från ett 15-tal föreningar, varav myndigheten hade upprepad kontakt med flera av dessa. Handläggaren informerade ofta om bidragets syfte, vad ett projekt innebär, och hur man kan formulera sin idé efter ett projekttänk.

Eftersom flertalet romska föreningar uttryckt en önskan om att lära sig skriva bättre projektansökningar beslutade MUCF att erbjuda två skivstugor

med utbildning i föreningsteknik för att stödja de romska organisationerna i ansökningsprocessen. Myndigheten informerade då också om möjligheterna att söka bidrag i andra stödformer som MUCF fördelar bidrag i. Skrivarstugorna uppskattades och ett resultat av dem kan de ökade antalet inkomna ansökningar i andra stödformer vara. Läs vidare om skrivarstugan och dess utformning i kapitlet *Stärkta förutsättningar*.

Handläggningssprocessen

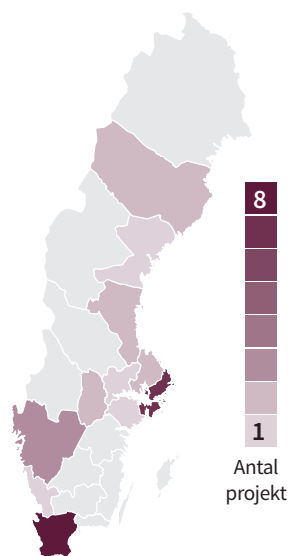
Under handläggningstiden har handläggarna liksom tidigare år haft telefonkontakt med organisationerna vars projekt gått vidare och krävt komplettering. Möjligheten att komplettera viss information via telefon, liksom information och dialog över telefon, har uppskattats av sökande och effektiviserar myndighetens handläggning. Myndigheten anser att denna dialogbaserade komplettering bidrar till att föreningarna stärks föreningstekniskt under handläggningen och blir bättre på att formulera projektplaner och mål. Liksom föregående år fanns vissa föreningstekniska utmaningar och formaliabrister hos de sökande. I besluten för de som fick bifall 2019 påpekades eventuella formaliabrister. Myndigheten har klargjort att bristerna behöver åtgärdas om organisationen vill söka MUCF:s bidrag i fortsättningen.

Antalet ansökningar och bifall

Antalet ansökningar har under 2019 ökat markant. Från 13 ansökningar under 2018 till 24 ansökningar under 2019. Sista ansökningsdag för bidraget var den 16 april 2019. Det totalt ansökta beloppet var drygt 4,8 miljoner kronor. Utav de 24 sökande beviljades 10 organisationer projektbidrag om totalt 1,9 miljoner kronor. Detta kan jämföras med bidragsomgången 2018 då 13 organisationer sökte drygt 4 miljoner kronor, varav 8 sökande bifölls och totalt 1,9 miljoner kronor delades ut i projektbidrag. Den positiva utvecklingen fortsatte under 2019 gällande ansökningarnas kvalitet, som blivit allt bättre under uppdragets tid. Även kvalitén på slutredovisningarna har ökat.

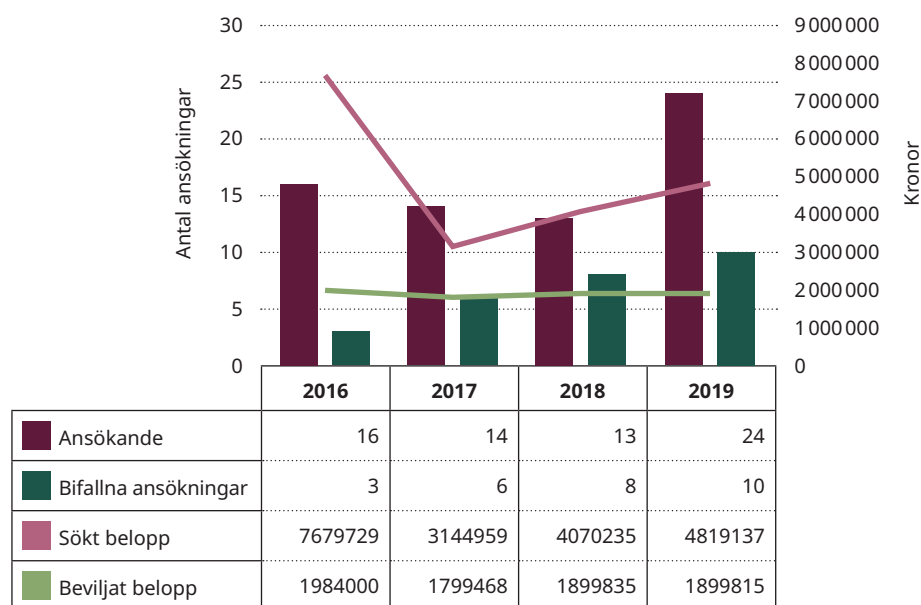
Organisationerna söker mindre pengar sedan MUCF började prioritera mindre konstansomfattande projekt. De flesta ansökningar ligger runt 150 000 kronor. Det är myndighetens bedömning att fler mindre etablerade romska organisationer med mindre kostnadsomfattande projekt har kunnat gå vidare i ansökningsprocessen genom prioriteringen. Projektbidragen har därför kunnat spridas till många olika organisationer. MUCF bedömer att flera av dessa organisationer under uppdragstiden har utvecklat sin kapacitet, och driver projekt som hade varit betjänta av större resurser.

Under 2016 bifölls 3 organisationer och under 2017 bifölls 6 organisationer. Under 2018 biföll MUCF 8 organisationer och under 2019 bifölls 10 organisationer. Detta innebär att mellan 2016–2019 så har 27 projekt fått bifall inom häl-

Källa: Myndigheten för ungdoms och civilsamhällesfrågors ansökningssystem.
Figur 1. Geografisk spridning av bidragsfördelning 2016–2019. Län och antal närvarande projekt

sofrämjande insatser riktade till romer. Majoriteten av projekten genomförs eller har genomförts i Stockholm eller i Malmö. Ett projekt genomfördes under 2018 på flera orter och ett projekt under 2019 genomförs på två orter. Se samtliga bifallna projekt 2016–2019 i bilaga 3.

Figur 2. Bidragsutveckling 2016–2019. Miljoner kronor och antal ansökningar

Utvecklingen har inneburit att fler som ansöker beviljas bidrag, men också att de som beviljas får mindre bidrag. Under 2019 sökte 15 av 24 organisationer 150 000 kronor eller lade sig precis runt beloppet. Under skrivarestugorna som hölls inför årets ansökningsomgång klargjordes från myndigheten att 150 000 kronor utgör en prioritering och inte ett krav. Flera av de organisationer som vågat söka mer än 150 000 kronor medverkade under skrivarestugorna och tycks ha tagit budskapet till sig. MUCF har gjort bedömningen att myndighetens prioriteringar legat i linje med uppdragets syfte att särskilt ge romska organisationer bättre förutsättningar att arbeta med hälsofrämjande insatser riktade till romer. Konsekvensen är dock att organisationernas arbete med hälsofrågor hos en utsatt grupp ofta förlitas på ideellt arbete, då inga eller lite pengar funnits för löner eller arvoden.

Ökat antal ansökningar i andra stödformer

Som tidigare nämns har MUCF marknadsfört andra projektstödformer som myndigheten fördelar bidrag inom till romska föreningar under 2019. Under skrivarestugorna informerades särskilt om projektbidraget ungas organisering och projektbidrag mot rasism. Dessa insatser gav resultat. 2018 sökte 1 romsk organisation i dessa stödformer, medan 11 sökte 2019. 7 romska föreningar sökte inom stödformen för ungas organisering och 4 sökte inom stödformen mot rasism. Av dessa bifölls 4. Malmö Ungdomscentrals projekt ”Ungdomar

i fokus” startades inom stödformen för hälsofrämjande insatser 2018 men fick 2019 fortsatt stöd inom stödformen ungas organisering. Även Romska Ungdomsförbundet och Gävles romska förening (i samverkan med Studieförbundet Vuxenskolan Gävleborg) beviljades bidrag inom stödformen. Romano Pasos Research Centre fick bidrag inom stödformen mot rasism.

Under 2019 har MUCF samrått med nationella minoriteter om en prioritering för nationella minoritetsorganisationer inom projektbidraget mot rasism. Romska representanter har varit positiva till detta. Prioriteringen som börjar tillämpas under 2020 innebär att romer och övriga nationella minoriteter kan söka medel för att motverka rasism och intolerans ur en separat pott utöver den generella satsningen. Prioriteringen ger ökade möjligheter för nationella minoriteter att bedriva projekt inom stödformen.

Projektbesök

Under året gjordes 2 projektbesök. Besöken syftade till att se hur det gått för projekten och ge bättre förståelse för organisationernas verksamhet. Ett besök gjordes även hos Romska informations- och kunskapscenter (RIKC) för ett informationsutbyte. Myndigheten har under de projektbesök som genomförts inom uppdraget 2016–2019 uppfattat ett stort intresse hos organisationerna att fortsätta att arbeta med frågan. Projektbesöken bedöms som viktiga för sin kvalitetssäkrande funktion och för relationsskapande mellan organisationerna och MUCF.

Resultat av hittills beviljade projekt

Under 2019 slutredovisades 13 projekt. En summering av projektens arbete och resultat i förhållande till bidragets syfte presenteras nedan utifrån det organisationerna slutredovisat till myndigheten. I bilaga 4 finns en sammanställning av respektive projekts resultat.

I förordningen anges att ändamålet med bidraget är att främja romers hälsa. Bidraget syftar även till att ge civilsamhället och särskilt romska organisationer bättre förutsättningar att arbeta med hälsofrämjande insatser riktade till romer. I förordningen står vidare att MUCF ska prioritera projekt som involverar romska flickor och kvinnor, samt projekt som utförs i samarbete med en kommun eller ett landsting. Myndigheten ska även ta hänsyn till projektets förutsättningar att ge upphov till långsiktiga effekter.

1286 personer har nåtts av insatserna från projekten som slutredovisades 2019. Därutöver tillkommer de som påverkas indirekt genom exempelvis hälsoinspiratörernas nätverk. 168 personer arbetat ideellt inom projekten. 138 personer har arbetat avlönat eller arvoderat.

Inom stödformen 2016–2019 har hittills 17 av 27 projekt slutredovisats. Utav dessa bedömer myndigheten att 25 av projekten ägs av en romsk organisation. I slutredovisningarna menar organisationerna att projektet stärkt dem internt, exempelvis genom fler ideellt arbetande romer, metodutveckling, kontaktnät med mera. Bidraget har på så sätt uppfyllt sitt syfte att ge civilsamhället och särskilt romska organisationer bättre förutsättningar att arbeta med

hälsofrämjande insatser riktade till romer. Totalt 1 387 personer har nåtts som målgrupp av de 17 projekt som slutredovisats, varav 958 uppges ha varit kvinnor¹. 197 personer har arbetat ideellt, varav 137 varit kvinnor. 217 personer har arbetat arvoderat eller avlönat, varav 160 varit kvinnor. Då projekten har riktat sig till romer som målgrupp och ofta drivits av romska föreningar så kan vi anta att majoriteten av dessa har varit romska kvinnor. Detta visar att projekt som involverar romska flickor och kvinnor haft stort genomslag, med tanke på antalet kvinnor som nåtts och även arbetat ideellt eller avlönat genom stödformen. Slutredovisningarna visar även hur projekten påverkat möjligheten att prata mer öppet om det som organisationerna ofta benämner som "kvinnohälsa", vilket tolkas av myndigheten som sexuell och reproduktiv hälsa. Projektet har bland annat även främjat romska barns skolgång, motverkat barnäktenskap, våld i hemmet, eller missbruk. Utifrån slutredovisningarna går att utläsa att bidraget skapat nya kontaktnät och "trygga rum" för framförallt romska kvinnor, men även romska män. Projektet har nått både unga och äldre. Det framkommer även att unga och äldre romska hbtq-personer har sökt stöd i ett av projekten, en grupp som enligt organisationen som drivit projektet lever i dubbelt utanförskap. MUCF har under 2019 varit i kontakt med romska organisationer som påpekat behovet av insatser för romska hbtq-personer och deras intresse av att arbeta med frågan.

Slutredovisningarna pekar på att den romska förankringen och det kvinnliga romska projektägandeskapet är viktigt i arbetet för att särskilt främja romska kvinnors hälsa. Målgruppens medverkan i projektet verkar också vara en framgångsfaktor.

Redovisningarna har också visat att projektet, förutom att i enlighet med bidragets syfte bidra till att öka romer hälsa, även blir en plattform för ett relationsbygge, kunskapsförhöjning och informationsutbyte mellan och i det romska civilsamhället och den offentliga sektorn. Service och institutioner såsom vårdcentraler blir mer tillgängliga för målgruppen och offentligt anställda får större förståelse för romsk kultur. På så vis har stödformens prioritering av projekt som utförs i samarbete med en kommun eller ett landsting, samt projektets förutsättningar att ge upphov till långsiktiga effekter, fått genomslag.

Projektets resultat visar på att stödformen bidrar till en ökad inkludering för romer i det romska civilsamhället, men också i samhället i stort. Stödet stärker också det romska civilsamhället. Med reservation för att inte alla projekt ännu slutredovisat, anser MUCF att de tills nu avslutade projekten tyder på att resultaten som uppnåtts hittills är goda och i linje med bidragets syfte.

¹I totaluträkningen ingår de uppgifter som lämnats till myndigheten av de 4 projekt som slutredovisats i föregående återslagrapporteringar av uppdraget.

Stärka förutsättningar

Skrivarstugor

Då flera romska föreningar uttryckt en önskan om att lära sig skriva bättre projektansökningar erbjöd MUCF skrivarestugor inför ansökan 2019. Skrivarestugor genomfördes i Stockholm den 7 mars respektive Malmö den 13 mars. Syftet var att ge inspiration samt information om hur man kan tänka när man skriver en projektansökan, samt informera om villkor och regler. Under skrivarestugan informerades om projekts struktur och om föreningsteknik (stadgar, ansvarsfördelning med mera). Som nämnts i föregående kapitel informerade även myndigheten om möjligheterna att söka bidrag i andra stödformer.

Skrivarestugorna arrangerades i partnerskap med representanter från Internationella Rom och Resande Kvinnoforum och Romer kultur, fritid, kunskap och tolerans i Stockholm, samt Malmö Romska Idécenter, Internationella klubb Vorta Drom och Romska ungdomsförbundet i Malmö. Samtliga arvoderades för sitt arbete. De föreläste under skrivarestugorna om projekten de genomfört och hur man kan tänka när man utformar sitt projekt. Romska ungdomsförbundet informerade särskilt om skatteregler för löner och arvodering samt arbetsgivaransvar, vilket många hade frågor kring.

Skrivarestugorna lockade 26 personer, 7 i Stockholm och 19 i Malmö. 23 personer besvarade utvärderingen. Överlag uppskattades insatsen. Majoriteten gav värdet 4 eller 5 på en 1–5 gradig skala på samtliga utvärderingsfrågor, där 1 representerar ett lågt värde och 5 representerar ett högt. Könsfördelningen var jämn, med 11 kvinnor och 12 män. Åldersmässigt var 82% av deltagarna i åldersspannet 26–50 år. I fritextsvaren framkom att deltagarna uppskattade att få kunskap om projektets delar (syfte, metod, uppföljning), hur man kan tänka när man skriver en projektansökan, guidning i MUCF:s ansökningssystem samt information om arbetsgivaransvar. Deltagarna efterfrågade mer stöd i ansökningsprocessen, utbildning i föreningsteknik, och mer tid och fördjupning i ämnet.

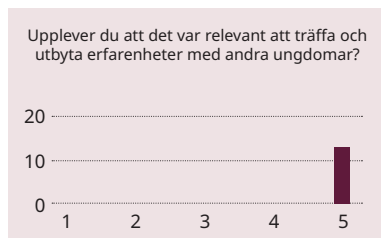
Ungdomsträff

MUCF har i tidigare rapporter framhållit att unga romer sällan deltar i myndighetens insatser. Med anledning av ändringen i lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk och paragraf 5a § som anger att förvaltningsmyndigheter särskilt ska främja barns och ungas möjligheter till inflytande och samråd i frågor som berör dem, bedömde myndigheten att

Källa: Utvärderingar för skrivarestugorna den 7 och 13 mars 2019.

Figur 3. Enkätutvärdering skrivarestugorna i Malmö och Stockholm 2019. Antal samt värde på svarsskala 1–5. 1 representerar ett lågt värde och 5 ett högt värde.

Källa: Utvärderingar för ungdomsträffen 8–9 november 2019.

Figur 4. Enkätutvärdering ungdomsträff i Stockholm 2019. Antal samt värde på svarsskala 1–5. 1 representerar ett lågt värde och 5 representerar ett högt värde.

det fanns behov av en särskild insats till unga romer. Det var viktigt att insatsen utgick ifrån ungas egna behov och intressen. Därför hade MUCF dialog med unga romer och romska organisationer kring vad för typ av insats som skulle vara intressant. Flera ungdomar tillfrågades att ingå i en arbetsgrupp. Tillslut tillsattes en arvoderad arbetsgrupp med 2 representanter från Gävles Romska Förening och Malmö Ungdomscentral, en i 30-årsåldern och en strax över 20 år. I partnerskap bestämdes att ungdomsträffen skulle genomföras fredag till lördag och ha temat *inflytande – makt – rättigheter*. Agendan skulle sättas av deltagarna själva. Deltagarna samlades på fredag kväll för att tillsammans utforma lördagens agenda under en middag. Därefter genomfördes en teambuilding-aktivitet. De teman som bestämdes var:

- att vara rom idag
- antiziganism/rasism mot romer
- mänskliga rättigheter – romers rätt
- organisering och föreningsfrågor.

Lördagens träff utgick sedan från dessa teman. MUCF:s medarbetare och representanter från de romska föreningarna föreläste om exempelvis strategin för romsk inkludering, mänskliga rättigheter och nationella minoriteters rättigheter, samt vad ett samråd är. Ungdomarna diskuterade frågor inom de olika teman som de presenterade gruppvis. De fick därigenom utbyta erfarenheter och lära känna varandra bättre. De fick även utbildning i föreningsteknik och deras rättigheter som nationell minoritet. Sammanlagt deltog 16 personer. Under lördagen deltog även en journalist från minoritet.se¹ som skrev en artikel om ungdomsträffen. Även Radio Romano gjorde 2 inslag där ungdomsträffen nämndes².

13 personer besvarade utvärderingen. Av dessa angav 8 att de var kvinnor, 3 att de var män och en person angav annan könsidentitet. En person angav ingen könsidentitet. Att så få unga män deltog är en bekymrande tendens. I MUCF:s förra rapport (2018) lyftes att romska företrädare är oroad över unga romska mäns hälsa och livssituation. Det är viktigt att myndighetens insatser kommer dem till del och att de inkluderas i arbetet med romsk inkludering.

¹ Läs gärna minoritet.se artikeln om ungdomsträffen via denna länk: <https://www.minoritet.se/5948>

² Lyssna gärna på Radio Romanos inslag via dessa länkar: https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=2122&artikel=7341753&fbclid=IwAR0b21Qm1ZQCUm4QKRdrDP_DPJJFRLaCE-aZozCsda9vhw7KX8xYCqIXO8tY samt https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=2122&artikel=7338623&fbclid=IwAR2ipTlv41FtBodT3k44R_vB5uBHXLjSeYnm-spotVn5kKzhUBi68PzukScU

Deltagarna var nöjda med ungdomsträffen och på samtliga frågor angav majoriteten värdet 4 eller 5 på svarsskala 1–5. På frågan om det var relevant att träffa och utbyta erfarenheter med andra ungdomar så angav samtliga värdet 5. Intresset av liknande insatser avspeglas i fritextsvaren. På frågan om vad man tyckte var särskilt bra angav flera att de själva fick vara med och sätta agendan, diskutera, samt fick möjlighet att lära känna varandra under fredagen. En deltagare skrev:

Lärorikt att höra andra romers erfarenheter. Att möta och byta erfarenheter med andra romer. Att vi har fått vara delaktiga/indelade i grupper. Att vi fick lära känna varandra dagen innan. Detta skapar en trygghet.

Det som man tyckte var mindre bra var att man hade velat haft mer tid till att prata och gå djupare på frågorna. Många angav att de lärt sig mer om hur man startar eller hittar en förening och om sina rättigheter. Som medskick till MUCF:s framtida arbete efterfrågades det av flera att ordna fler träffar, bland annat lämnades denna kommentar:

■ *Nå ut till fler så fler är med i detta. OCH FORTSÄTTA!!!*

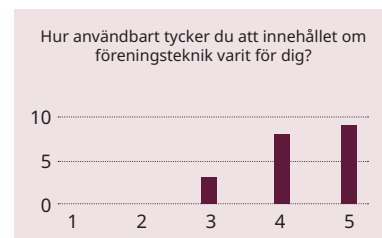
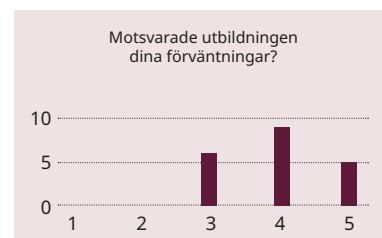
Utbildningshelg i föreningsteknik

Under 2019 efterfrågades flera romska föreningar ytterligare utbildning i föreningsteknik, speciellt gällande regler för arvoden och arbetsgivaransvar. Under hösten tillsattes därför en arbetsgrupp med arvoderade representanter från Fusion Ideell förening, Malmö Ungdomscentral, Romer, Kultur, Fritid, Kunskap och Tolerans, Romano Pasos Research Center, och Romska Ungdomsförbundet. Dessa planerade och genomförde i partnerskap med MUCF en utbildning i föreningsteknik under en helg i Göteborg. Utbildningen inleddes med att föreningen Tillsammansskapet föreläste om föreningsteknik. Sedan genomfördes en workshop där samtliga i arbetsgruppen ansvarade för ett diskussionsämne. Dessa var:

- hur man driver en förening och etablerar lokala samarbeten
- föreningsutveckling
- anställda och arvoden
- ansvarsfördelning och stadgar
- hur man grundar en förening.

Därefter föreläste ett redovisnings och bokföringsföretag om ekonomi för projekt och ideell förening. Dagen avslutades med gemensam middag.

Under söndagen föreläste MUCF:s medarbetare om hur

Källa: Utvärderingar för utbildning i föreningsteknik 7–8 december 2019.

Figur 5. Enkätutvärdering utbildning i föreningsteknik i Göteborg 2019. Antal samt värde på svarsskala 1–5. 1 representerar ett lågt värde och 5 representerar ett högt värde.

man kan tänka när man skriver en projektansökan. Romska ungdomsförbundet föreläste om hur man som romsk förening kan söka andra projektbidrag än de som vänder sig till romer. Sist berättade Malmö ungdomscentral om deras projekt som fått bidrag inom stödformen ungas organisering. Utbildningen avslutades med en gemensam reflektion över dagarna, samt utvärdering.

Totalt närvarande 25 deltagare under utbildningen. Av de närvarande uppskattar MUCF att 8 var mellan 20 – 30 år. 20 personer besvarade utvärderingen. Av dessa angav 7 att de var kvinnor, 9 att de var män och 2 personer angav att de hade en annan könsidentitet. 2 personer angav ingen könsidentitet. Utvärderingen visar att deltagarna överlag var nöjda med insatsen. Majoriteten har angivit värdet 4 eller 5 på enkätfrågorna som hade skalan 1–5. I de enkätfrågor där deltagarna lämnat fritextsvar så framkommer att det som var särskilt bra var informationen om bokföring, arvode, löner, och hur man skriver och redovisar ett projekt. Deltagarna uppskattade också möjligheten att träffa andra romska föreningar och lära av varandra. En deltagare skrev att:

Man fick nya idéer, nya kontakter och man fick inblick på olika sätt man kan driva en förening

Det som flera tyckte var mindre bra var att utbildningen var för intensiv, att man hade kort om tid och hade velat gå djupare i diskussionerna. Det man velat veta mer om är framförallt bokföring med mer konkreta exempel, föreningsteknik och att kunna gå mer på djupet i de ämnen som togs upp under utbildningen.

Erfarenhetsutbyte och projektuppstartsträff

Den 2 september genomförde MUCF en uppstartsträff i Växjö för samtliga av de projekt som bifölls 2019. Detta kom även att fungera som ett erfarenhetsutbyte mellan romska och icke-romska organisationer. MUCF:s uppstartsträffar brukar inte göras som erfarenhetsutbyten, men myndigheten resonerade att det var ett konstlat tillfälle att möta andra organisationer som också bedriver projekt, höra om deras utmaningar och förhoppningar om projektet, samt diskutera metoder för slutrapportering och redovisning av projektbidraget. Till utbytet bjöds organisationer in som fått:

- projektbidrag för hälsofrämjande insatser riktade till romer
- projektbidrag mot rasism och liknande former av intolerans
- projektbidrag för ungas organisering och inflytande i samhälle
- projektbidrag mot hot och hat
- bidrag till verksamhet som förebygger och motverkar diskriminering.

MUCF bjöd in 2 personer från respektive organisation. Totalt deltog 97 personer från 63 organisationer under erfarenhetsutbytet. Av dem var 10 romska organisationer, vilka representerades av 19 personer.

Uppstartsträffen inleddes med att MUCF:s generaldirektör Lena Nyberg hälsade välkomna. Lena Nyberg och avdelningschefen för statsbidrag Kenneth

Condруп informerade om myndighetens arbete och de utmaningar som finns med att behålla legitimitet i bidragshanteringen. MUCF:s medarbetare föreläste sedan om villkoren för projektbidrag och vad som är viktigt att tänka på när man bedriver sitt projekt. Därefter arrangerades en interaktiv workshop där deltagarna delades upp i olika grupper och diskuterade redovisning av projektbidrag. Som avslutning höll regeringskansliet en workshop om propaganda, desinformation och näthat.

Utvärderingen av erfarenhetsutbytet skickades ut till samtliga deltagare, utan att de sorterades på vilket bidrag de fått. Hur romska representanter uppfattat erfarenhetsutbytet är därför svårt att rapportera. 74% besvarade enkäten. 66 % av de svarade angav 4 eller 5 på en 1–5 skala på frågan om deras helhetsintryck av uppstartsträffen. Fritextsvaren visar på att vissa tyckte att det var bra med information och att andra tyckte det var överflödigt eller kritiserade bristen av interaktivitet. Tid och plats för erfarenhetsutbytet kritiserades också av vissa. Myndighetens uppfattning är dock att de romska föreningarna var positiva till de informativa passen. Workshoppen och nätverkandet som uppstod av att ha en samlad projektuppstartsträff var också uppskattat av flera av de som lämnade fritextsvar. Detta reflekteras också av att 65 % angav 4 eller 5 på en 1–5 skala på frågan om vad de tyckte om att uppstartsträffen blandade olika projektstödformer.

Slutsatser

Liksom i föregående rapporter konstaterar MUCF att målgruppen har ett stort intresse för myndighetens uppdrag. 24 ansökningar inkom under 2019, vilket nästan är en fördubbling från föregående år. Dessa sökte drygt 4,8 miljoner kronor. Myndigheten hade 1,9 miljoner att fördela, vilket gavs till 10 organisationer. 11 romska organisationer ansökte i MUCF:s andra stödformer, varav 4 fick sina ansökningar beviljade.

Genom myndighetens prioriteringar har mindre etablerade romska organisationer under åren fått bidrag för att arbeta med romers hälsa. MUCF bedömer att under åren som myndigheten fördelat bidraget så ansökningarna blivit bättre och organisationernas kapacitet har stärkts. Myndigheten bedömer också att kvalitén på projektens slutredovisningar förbättrats. Samtidigt är det svårt för organisationer som stärkts av bidraget att växla upp sina insatser då bidraget varit litet. Myndighetens prioriteringar har bland annat gjort att organisationerna drar sig för att söka för löner. MUCF har under uppdragstiden mött en frustration hos de sökande romska organisationerna över bidragets storlek och myndighetens prioriteringar. Trots detta har myndigheten bibehållit prioriteringarna, då det möjliggjort för fler bifall. Bidraget har på så vis kunnat distribueras så att det enligt myndighetens bedömning stärkt civilsamhället och särskilt romska organisationer att arbeta med hälsofrämjande insatser på bred front.

De resultat som projektens slutredovisningar indikerar bedöms ligga i linje med bidragets syfte och prioriteringar. Bidraget har under åren särskilt gagnat kvinnors hälsa och öppnat upp för ämnen som tidigare varit svåra att tala om, såsom våld i nära relation eller sexuell- och reproduktiv hälsa. Bidraget har även bidragit till ett stärkt romskt civilsamhälle och bättre kontakter mellan romer och det offentliga.

Unga och äldre hbtq-personer har också sökt sig till ett av projekten, en grupp som enligt projektägaren lever i dubbelt utanförskap. MUCF har därutöver varit i kontakt med romska organisationer som påpekat behovet av insatser för romska hbtq-personer och haft intresse av att arbeta med frågan.

Myndigheten gör bedömningen att även om bidraget har stärkt både romska organisationer och romers hälsa, så har det begränsade medlen hämmat den möjlighet bidraget varit för romska organisationers utveckling och arbete med romers hälsa. Detta då organisationerna avstått från att söka mer kostnadsomfattande projekt och merparten har behövt bedriva sina projekt helt ideellt. Ska bidraget fortsätta bör mer bidragsmedel tillsättas.

Stöd i ansökningsprocessen och kontakt med sökande har varit viktig för att kunna stödja det många gånger myndighetsovana romska civilsamhället i att söka bidraget. Bidragsprocessen och dess kompletteringar med krav på förtydliganden av projektplaner, metoder och budget har i sig varit ett föreningstekniskt uppdrag, speciellt då myndighetens prioriteringar möjliggjort för mindre organisationer att gå vidare i ansökningsprocessen.

Genom en större budget för verksamhetsmedel 2019 har 4 insatser där utbildning i föreningsteknik ingått samt 1 erfarenhetsutbyte kunnat genomföras. Samtliga av dessa insatser som utvärderats specifikt med målgruppen (borträknat erfarenhetsutbytet) har fått positiv respons. Dock kan myndigheten se att intresset för och kunskapen om projektkoncept, skatteregler, förenings-

teknik och hur man skriver en bra projektansökan är långt ifrån tillfredsställt. Dessutom framkommer behovet av plattformar där gruppen själva får utbyta erfarenheter, framförallt för unga romer. MUCF har själv initierat ett arbete med romska ungdomar och är positiv till uppdraget om att stärka unga romers och romska ungdomsorganisationers engagemang (regeringsbeslut 2019). Det är dock viktigt att detta arbete är långsiktigt och anpassas efter målgruppens intressen och behov. Att så få unga män deltog i ungdomsutbytet är en bekymrande tendens. I myndighetens förra rapport (2018) lyftes att romska företrädare är oroade över unga romska mäns hälsa och livssituation. Det är viktigt att insatser inom romsk inkludering kommer dem till del och att de inkluderas i arbetet.

Arbetsformen för samverkan med dialog och partnerskap ihop med romska representanter krävs för att göra kloka och effektiva insatser som målgruppen har nytta av. Denna arbetsform mellan det romska civilsamhället och myndigheten har utvecklats över åren. Den kräver dock mycket tid och arbete. Detsamma gäller bidragsgivningen och stödet inför den som är resurskrävande då handläggningen innebär mycket kontakt med sökande. Myndigheten är därför positiv till det ökade anslag som myndigheten fick med vårbudgeten. De resurser som tidigare avsatts i uppdraget var inte förenliga med de arbetsresurser som krävs för arbetsformen och målgruppens behov. Det har funnits ett stort intresse och stora förväntningar hos målgruppen, både på bidraget och på det kapacitetsbyggande stöd som MUCF har haft i uppdrag att utföra.

Myndigheten är positiv till en fortsättning av stödformen, då de resultat som hittills noterats är goda och linje med stödformens syfte. Myndigheten upplever också ett stort intresse hos romska organisationer att fortsätta att arbeta med att öka romers hälsa. Det är dock viktigt att både unga män, kvinnor och hbtq-personer tar del av insatserna. MUCF:s bild är att unga män tenderar att utebli från insatserna, samt att romska hbtq-personer är en grupp i behov av mer stöd.

Det är även myndighetens bedömning att romsk förankring och delaktighet är nödvändigt för ett framgångsrikt arbete. Dialog och partnerskap med romska representanter bör därför ses som eftersträvänsvärt i arbetet med romsk inkludering.

Under 2019 efterfrågade romska organisationer möjligheten att samråda om MUCF:s förslag i denna rapport. I arbetet med rapporten har därför de romska organisationer som fått bidrag inom hälsofrämjande insatser erbjudits att lämna återkoppling på myndighetens slutsatser. Den organisation som skickade in synpunkter var Internationella klubb Vorta Drom. Organisationen svarade att de stödjer förslagen och skriver att:

Hälsofrämjande riktade insatser till romer har haft en stor betydelse för en stor grupp av Helsingborgs romer. Allt utvecklingsarbete är tack vare att vi har haft möjlighet att söka dessa medel från MUCF.

För att möjliggöra för organisationerna att växla upp insatserna och därmed möjliggöra mer av dessa goda resultat och utveckling, är MUCF:s bedömning att det krävs en fortsättning av uppdraget samt ökade bidragsanslag.

Myndigheten föreslår att regeringen:

- **ska ge MUCF fortsatt uppdrag att fördela stöd enligt förordning (2016:840) om statsbidrag för hälsofrämjande insatser riktade till romer. Stödet bör också utökas.** För att inte tappa det stora engagemang och potential som finns när romska organisationer arbetar med att främja romers hälsa bör detta särskilt beaktas. Organisationerna behöver ha möjlighet att växla upp sina insatser.
- **ska ge MUCF fortsatt uppdrag att genomföra insatser som ska bidra till att förbättra förutsättningarna för romers engagemang i det civila samhället och för romska organisationers deltagande i samhällslivet.** Detta krävs om regeringen avser att uppmuntra och förvalta intresset som finns hos romska organisationer att stärka sin kapacitet och lära sig mer om exempelvis föreningsteknik.
- **ska särskilt beakta ett barn- och ungdomsperspektiv i allt arbete inom ramen för romsk inkludering.** Detta för att det är viktigt att få med unga romer i arbetet med romsk inkludering, på deras egna villkor.

Referenser

Gradowski, John (2019). Romsk ungdomsträff – vi är alltid ”den andre”. *Minoritet.se*. <https://www.minoritet.se/5948> (Hämtad 2020-02-18).

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2018). *Stöd till romska organisationer och romers hälsa*. Stockholm: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

Radio Romano (2019a). *Terne roma roden zutipe*. 6 november. https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=2122&artikel=7338623&fbclid=IwAR2ipTlv41FtBodT3k44R_vB5uBHXLjSeYnmSpotVn5kKzhUBi68PzukScU (Hämtad 2020-02-17).

Radio Romano (2019b). *O Abedin zuti romane ternimatton inkludaciassa*. 11 november. https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=2122&artikel=7341753&fbclid=IwAR0b21Qm1ZQCUm4QKRdrDP_DPJJFRLaCEa-ZozCsda9vhw7KX8xYCqlXO8tY (Hämtad 2020-02-17).

Regeringsbeslut (2016). *Uppdrag till Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor om stöd till romska organisationer, 2016-05-12*, Ku2016/01243/DISK.

Regeringsbeslut (2018). *Regleringsbrev för budgetåret 2019 avseende Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor*. 2018-12-20. U2018/04397/UF, U2018/04740/UF (delvis), U2018/04765/UF.

Regeringsbeslut (2019a). *Regleringsbrev för budgetåret 2019 avseende Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor*. 2019-12-19. Ku2019/01637/CSM, Ku2019/01827/CSM, Ku2019/02020/LS(delvis).

Regeringsbeslut (2019b). *Regleringsbrev för budgetåret 2019 avseende Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor*. 2019-03-07. U2018/03905/UF, U2019/00963/UF.

SFS 2016:840 *Förordning (2016:840) om statsbidrag för hälsofrämjande insatser riktade till romer*.

SFS 2018:1367. *Lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk*.

Europeisk kod för idéburna organisationers medverkan i beslutsprocessen: antagen av INGO-konferensen vid mötet den 1 oktober 2009: Europarådets INGO-konferens CONF/PLE(2009)CODE1. Överenskommelsens uppföljningskansli, Stockholm.

Bilaga 1:

Beviljade projekt 2019

Nedan redogörs för de 10 projekt som beviljades bidrag inom stödformen hälsofrämjande insatser riktade till romer 2019. Samtliga ges en kort beskrivning.

Organisation	Beviljat belopp
FUSION	151 500 kronor
<p>FUSION har fått bidrag för att under perioden den 1 augusti 2019 till den 31 juli 2020 arbeta med projektet "Bättre hälsa - Lasio Trajo". Projektet syftar till att projektdeltagarna ska ändra sin livsstil till det bättre och inspirera andra. Detta genomförs genom att projektdeltagarna får delta i fysiska aktiviteter så som simning, träningspass och andra motionsaktiviteter samt i matlagningsaktiviteter där de får lära sig att laga hälsosam mat. Den huvudsakliga målgruppen utgörs av medlemmar i föreningen samt andra romska kvinnor i Göteborgstrakten. Cirka 20–30 projektdeltagare kommer att delta i projektet. Projektet äger rum i östra Göteborg, Partille, Mölndal och Angered. Projektets resultat ska spridas genom framtagandet av en lättillgänglig rapport för romer och romska organisationer som kommer att publiceras på föreningens hemsida. Projektets resultat ska även spridas genom sociala medier till aktörer som arbetar med hälsa och riktar sig till romer. Projektet sker i samverkan med Hälsovetket inom Göteborgs stad genom att Hälsovetket upplåter sin träningsanläggning och utrustning samt samordnar föreläsningar med Angereds vårdcentral om psykisk och fysisk ohälsa, tobak och missbruk.</p>	

Organisation	Beviljat belopp
Gipsy Queens	150 000 kronor
<p>Gipsy Queens har fått bidrag för att under perioden den 23 augusti 2019 till den 21 augusti 2020 arbeta med att romska kvinnor och män ska få en bättre hälsa samt öka kunskaperna om kroppen och om kroppens behov. De ska också arbeta med att öka kunskaperna om sjukvård, om kommunala insatser och skapa bättre kulturförståelsen mellan romer och icke-romer. Målgruppen utgörs av 20–25 av organisationens egna medlemmar, såväl unga som vuxna. För att öka de teoretiska kunskaperna hos målgruppen ska projektet erbjuda samtalsgrupper som leds av föreningens romska hälsoinspiratör. Experter från kommun och landsting kommer också att bjudas in ungefär en gång per månad. För att öka förståelsen mellan romer och icke-romer kommer ett par interaktiva utbildningsdagar att äga rum. Föreningens romska hälsoinspiratör kommer att leda samtals- och utbildningsgrupperna ihop med inbjudna experter inom olika områden. Målgruppen kommer också att erbjudas hälsoundersökning samt erbjudas att prova på olika motionsformer så som yoga, simning, styrketräning och spinning. Projektet ska genomföras i Örebro. Resultaten ska spridas bland annat genom sociala medier, via kommunens kommunikationskanaler samt via släkt. Projektet genomförs i samarbete med Örebro kommun.</p>	

Organisation	Beviljat belopp
Internationella klubb Vorta Drom	342 980 kronor
<p>Internationella klubb Vorta Drom har fått bidrag för att under perioden den 16 juli 2019 till den 15 juli 2020 arbeta med att öka hälsokompetensen hos föräldrar till de barn som deltar i deras föreningsverksamhet. Det görs genom föreläsningar med psykolog, samtalsgrupper och enskilda samtal, matlagingsgrupper där föräldrar och barn får lära sig laga hälsosam mat, gemensamma fysiska aktiviteter samt två lägervistelser. Den huvudsakliga målgruppen är föräldrar till de barn som deltar i föreningsverksamheten. Projektets deltagare består av cirka 20 barn och cirka 30 föräldrar. Projektet genomförs i Helsingborg. Resultaten ska spridas via föreningens hemsida och facebook-sida, genom Helsingborg stads digitala kanaler samt i olika sammanhang som föreningen medverkar i.</p>	

Organisation	Beviljat belopp
Malmö Romska Idé Center	75 585 kronor
<p>Malmö Romska Idé Center har fått bidrag för att under perioden den 26 augusti 2019 till den 17 februari 2020 arbeta med projektet "Romska kvinnor i fokus del två". Syftet med projektet är att vidareutveckla projektet "Romska kvinnor i fokus" genom att fokusera på projektdeltagarnas psykiska hälsa och på förebyggande insatser. Målet med projektet är att alla projektdeltagare ska få en förbättrad psykisk hälsa. Projektet genomförs genom gruppdiskussioner, föreläsningar, lugnande övningar och övningar i kognitiv beteendeterapi. Målgruppen för projektet är romska kvinnor mellan 16–50 år som lider av psykisk ohälsa. Projektet består av 15 deltagare. Projektet genomförs i Malmö. Projektets resultat ska spridas genom att dokumentation publiceras på föreningens hemsida samt genom muntlig information till familjemedlemmar, bekanta och föreningsmedlemmar. Projektet sker i samverkan med Studieförbundet som upplåter sina lokaler för genomförande av projektaktiviteter.</p>	

Organisation	Beviljat belopp
Medborgarskolan region mitt	164 500 kronor
<p>Medborgarskolan region mitt har fått bidrag för att under perioden den 29 juli 2019 till den 26 juli 2020 arbeta med projektet "More action - just do it". Projektet syftar till att öka romers kunskap om och förmåga att påverka sitt psykiska och fysiska välmående. Projektet kommer att genomföras av Gävles romska förening genom att föreningens 200 medlemmar erbjuds deltagande i teknikbaserade aktiviteter som främjar barns rörelsemönster och utmanar barn till att använda hela sin kropp, sport- och motionsaktiviteter samt matlagingscirklar där deltagarna får lära sig att laga hälsosam mat. Projektdeltagarna ska också erbjudas informationsföreläsningar om psykisk och fysisk hälsa med efterföljande gruppdiskussioner. Projektets huvudsakliga målgrupp är medlemmar i Gävles romska förening. Samtliga av Gävles romska förenings 200 medlemmar ska delta i en projektaktivitet minst en gång. Projektet äger rum i Gävle. Projektets resultat ska spridas genom sociala medier, föreningens intranät och hemsida samt genom föreningens verksamhetsberättelse. Projektresultaten ska vidare spridas genom att publiceras i den digitala appen "Ung och rom".</p>	

Organisation	Beviljat belopp
Roma Institutet	160 000 kronor
<p>Roma Institutet har fått bidrag för att under perioden den 15 juli 2019 till den 14 juli 2020 arbeta med att öka hälsomedvetenheten hos unga romer. Huvudmålet är att unga romer ska få kunskaper om hälsa, kost och motion. Projektet har också som mål att 18 deltagare ska utbildas till hälsoinspiratörer. De ska sedan fungera som resurspersoner och kompetenta utbildare för att sprida kunskaper om hur man främjar egen hälsa och förbygger ohälsa. Målgruppen är 55 unga romer, både killar och tjejer varav 18 kommer att utbildas till hälsoinspiratörer. Detta ska göras genom anpassade aktiviteter som ska formis utifrån individuella behov, exempelvis rådgivning, vägledning, stödsamtal, information, föreläsningar. Med hjälp av en utbildad romsk cirkelkursledare kommer projektet att anordna meningsfulla hälsofrämjande aktiviteter där deltagare kan känna trygghet och tillhörighet. De utbildade hälsoinspiratörerna ska efter utbildningen kunna fortsätta med det hälsofrämjande arbetet i länet och i de berörda kommunerna. Utöver detta ska de arbeta för att öka myndigheternas ansvar på ett mer påtaglig och konkret sätt när det rör romers hälsa och folkhälsofrämjande insatser. Projektet ska genomföras i Västernorrlands och Västerbottens län. Resultaten ska spridas bland annat via sociala medier, information till medlemsorganisationer, workshops och personliga kontakter.</p>	

Organisation	Beviljat belopp
Romano Pasos Research Center	143 000 kronor
<p>Romano Pasos Research Center har fått bidrag för att under perioden den 1 augusti 2019 till den 31 juli 2020 arbeta med projektet "Äldre romer ska inte glömmas bort". Syftet med projektet är att skapa en meningsfull tillvaro för äldre romer och att avlasta deras familjer. Projektet genomförs genom stödinsatser för att tillgängliggöra vårdinsatser och stöd från offentliga förvaltningar för äldre romer samt genom sociala aktiviteter för äldre romer på deras eget språk. Under projektets gång ska det erbjudas stöd- och informationsinsatser två gånger i veckan samt sociala aktiviteter för äldre romer två gånger i veckan. Projektet ska genomföra löpande utvärderingar med projektdeltagarna för att undersöka hur deltagarna och deras familjemedlemmar upplever projektet och dess stödinsatser. Den huvudsakliga målgruppen är äldre romer. Projektet genomförs i Skarpnäck. Projektets resultat ska även tillgängliggöras i Stockholms stad, Huddinge, Haninge och Botkyrka genom en presentation av projektresultaten för de respektive stadsdelarna. Projektet samverkar med arbetsmarknadsförvaltningen i Stockholms stad.</p>	

Organisation	Beviljat belopp
Romer kultur, fritid, kunskap och tolerans (RKFKT)	153 500 kronor
<p>Romer kultur, fritid, kunskap och tolerans (RKFKT) har fått bidrag för att under perioden den 20 juli 2019 till den 20 januari 2020 arbeta med att främja romers hälsa genom att öka kunskaper om hur man motverka både fysisk och psykisk ohälsa. Huvudmålet är att öka kunskapen om hälsa hos romska kvinnor samt att bryta deras sociala isolering. Projektet ska också sprida kunskapen och förankra "light versionen" av kjolen som det tagit fram i ett tidigare projekt. Detta ska göras genom öppen verksamhet inom traditionell romsk sömnad där projektet ska anordna föreläsningar med olika hälsotema. Projektet ska även bygga upp en plattform med rådgivningsfunktion för hälsofrågor. Denna plattform ska kunna användas både av romer som är i behov av rådgivning kopplade till hälsofrågor och rättigheter men också för sjukvårdspersonal för ökad kulturförståelse. Under projektet kommer gruppdiskussioner ordnas där olika hedersrelaterade frågor kommer att tas upp. Två workshops ska genomföras med romska kvinnor och deras barn i syfte att höja kunskap om vikten att motionera. Den huvudsakliga målgruppen är 12 romska kvinnor 18–59 år. Cirka 50–75 personer kommer nås genom rådgivningsfunktionen. Projektet ska genomföras i Farsta kommun. Resultaten ska spridas resultaten genom bland annat föreningens medlemmar, kommunen och aktivitetshuset Tuben.</p>	

Organisation	Beviljat belopp
Romska Ungdomsförbundet	443 500 kronor
<p>Romska Ungdomsförbundet har fått bidrag för att under perioden den 1 augusti 2019 till den 31 maj 2020 arbeta med att utbilda 15 unga romer 16–25 år. Projektets mål är att öka kunskapen om hälsofrågor och främja en hälsosammare livsstil bland unga romer i Halmstad. Målet är också att främja insatser som syftar till att förbättra unga romers hälsa genom att stärka samverkan med kommunens folkhälsoansvariga. Målgruppen ska delta i ett antal utbildningsträffar och aktiviteter med olika hälsoteman, som exempelvis psykisk hälsa, våld i nära relationer, motion och kost. Deltagarna ska även stödja andra romer till att uppnå bättre hälsa genom att organisera aktiviteter för sin egen målgrupp. Projektet ska ske i samarbete med Halmstad kommun samt med tidigare utbildade hälsoinspiratörer. Resultaten ska spridas genom en rapport på föreningens hemsida, genom kommunens nätverk samt genom romska nätverk och hälsoinspiratörernas fortsatta arbete.</p>	

Organisation	Beviljat belopp
Trajosko Drom	115 250 kronor
<p>Trajosko Drom har fått bidrag för att under perioden den 26 augusti 2019 till den 12 juni 2020 arbeta med att förbättra hälsan hos romska tjejer. Huvudmålet att romska tjejer ska få likvärdig tillgång till vård och därmed förbättra sin hälsa och få ökad egenmakt kring sina livsval. Vårdpersonal på ungdomsmottagningar i Göteborgs stad ska även få ökad kompetens att möta upp de romska tjejernas behov och utbildning i romska frågor. För att minska förtroendeklyftan mellan de romska deltagarna och personal på ungdomsmottagningen kommer projektet att arbeta parallellt med dessa målgrupperna samtidigt som föreningen fungerar som brobyggare. Träffar för romska tjejer ska anordnas där såväl lättsamma som allvarliga ämnen ska avhandlas, samtidigt som de i ett tryggt sammanhang ska sammanföras med mottagningens personal. Varje vecka kommer tjejerna att träffa en mentor som själv är romsk kvinna som har utbildad sig, är aktivist och/eller yrkesarbetar. Målgruppen är 50 romska tjejer mellan 13–25 år. Projektets ska genomföras i Göteborg. Resultaten ska spridas genom samarbetet med Göteborgs stad och genom föreningens egna kanaler. Projektet sker i samverkan med Göteborgs stad.</p>	

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamballesfrågors ansökningssystem.

Bilaga 2: Ansökningar 2019

Tabell 1. Samtliga ansökningar till hälsofrämjande insatser riktade till romer 2019.

Organisation	Projektnamn	Beslut	Sökt belopp
Borås stad arbetslivsförvaltningen	Hälsoinspiratörer	Avslag	170 000
Fryshuset	Romska workshopveckan	Avslag	150 000
FUSION	Bättre hälsa- Lasio trajo	Bifall	182 500
Föreningen Simon Viva	Motion & hälsa för en bättre romsk inkludering	Avslag	150 000
Författarcentrum Väst	Romska röster i ny bok och på scen	Avslag	150 000
Gipsy Queens	Hälsa på ohälsan 2019-2020	Bifall	150 000
Internationella klubb Vorta Drom	En Bättre Skolförälder	Bifall	337 080
Internationella Rom och Resande Kvinnoforum/ IRKF	Romska kvinnors rättighet till rätt vård	Avslag	150 000
Internationella Romska Evangeliska Missionen	Romer Mot Tobak - Motverka Tobaksintaget	Avslag	150 000
Le Romané Nevimata	Romsk Hälsa	Avslag	84 950
Malmö Romska Idé Center	Romska kvinnor i fokus del två	Bifall	74 585
Malmö Ungdomscentral	Våld ur barnens perspektiv - på svenska och romani	Avslag	221 811
Medborgarskolan region mitt	More action- just do it	Bifall	162 000
Roma Institutet	Hälsofrämjande för unga romer i norr	Bifall	150 000
Romani Bhar	Zhor thaj sastimos	Avslag	221 811
Romani Tjej	Romska tjejers hälsa i fokus 2	Avslag	99 000
Romano Pasos Research Centre	Äldre romer ska inte glömmas bort	Bifall	138 000
Romer kultur, fritid, kunskap och tolerans (RKFKT)	Latso trajo -tillsammans för romska kvinnors hälsa och rättigheter	Bifall	149 500
Romska Rättigheter	Romernas Rättigheter	Avslag	582 000
ROMSKA STJÄRNAN UNGDOMSFÖRENING I ÖREBRO	Utbildning som hälsoinspektörer	Avslag	275 000
Romska Ungdomsförbundet	Unga romska hälsoinspiratörer i Halmstad	Bifall	880 000
Trajosko Drom	Aven chejale - häng på!	Bifall	130 000
Vänskapsföreningen i Skåne	Bättre Hälsa	Avslag	144 400
Västra Götalands idrottsförbundet	Hälsosatsning romer	Avslag	164 000
Totalt			4 819 137

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors ansökningssystem

Bilaga 3:

Beviljade projekt 2016–2019

Tabell 2. Samtliga beviljade projekt för till hälsofrämjande insatser riktade till romer 2016–2019, inklusive organisation, beviljat belopp, ort och län.

Organisation	Projekt	Beviljat belopp	Bidragsår	Ort	Län
Romano Pasos Research Centre	Inkluderande hälsovård för romer	130 000	2016	Haninge	Stockholms län
Romska Ungdoms-förbundet	Romska hälsoinspi-ratörer i Gävleborg	940 000	2016	Gävleborg	Gävleborgs län
Uppsala läns bild-ningsförbund	Bygga före-ning, bygga kompetens, bygga broar	914 000	2016	Uppsala	Uppsala län
Internationella klubb Vorta Drom	Catch up – Vorta drom	325 000	2017	Helsingborg	Skåne län
Internationella Rom och Resande Kvin-noforum/ IRKF	Vägen till en ljusare framtid	136 000	2017	Stockholm	Stockholms län
Malmö Ung-domscentral	Ungdomar i fokus – Våld ur barnens perspektiv	183 468	2017	Malmö	Skåne län
Romani Bhar	Kvinnohälsa i fokus	140 000	2017	Malmö	Skåne län
Romer kultur, fritid, kunskap och tole-rans (RKFKT)	Misto ilo – tillsammans för romska kvinnors hälsa, och hälsokommu-nikatörer	70 000	2017	Stockholm	Stockholms län
Romska Ungdoms-förbundet	Unga romska hälsoinspi-ratörer i Borås	945 000	2017	Borås	Västra Göta-lands län
Gipsy föreningen Galbi	Jag äger mitt liv	150 000	2018	Göteborg	Västra Göta-lands län
Internationella klubb Vorta Drom	Riktad verksamhet mot romska familjer vars barn ej deltar i förskole-verksamhet	215 000	2018	Helsingborg	Skåne län
Internationella Rom och Resande Kvin-noforum/ IRKF	Romska kvinnornas väg ut	145 000	2018	Stockholm, Enköping, Eskilstuna, Västerås och Uppsala	Stockholms län, Uppsala län, Söder-manlands län, Västman-lands län
Malmö Romska Idé Center	Romska kvin-nor i fokus	105 635	2018	Malmö	Skåne län

Tabell 2. Samtliga beviljade projekt för till hälsofrämjande insatser riktade till romer 2016–2019, inklusive organisation, beviljat belopp, ort och län.

Organisation	Projekt	Beviljat belopp	Bidragsår	Ort	Län
Roma Institutet	Hälsofrämjande insatser romer i norr	150 000	2018	Skellefteå	Västerbottens län
Romani Tjej	Romska tjejers hälsa i fokus!!	130 000	2018	Helsingborg	Skåne län
Romer kultur, fritid, kunskap och tolerans (RKFKT)	Sasto dzii – tillsammans för romska kvinnors hälsa och rättigheter som hälsokommunikatörer	149 700	2018	Stockholm	Stockholms län
Romska Ungdomsförbundet	Unga romska hälsoinspiratörer i Örebro	854 500	2018	Örebro	Örebro län
FUSION	Bättre hälsa-Lasio trajo	151 500	2019	Göteborg	Västra Götalands län
Gipsy Queens	Hälsa på ohälsan 2019–2020	150 000	2019	Örebro	Örebro län
Internationella klubb Vorta Drom	En Bättre Skolförälder	342 980	2019	Helsingborg	Skåne län
Malmö Romska Idé Center	Romska kvinnor i fokus del två	75 585	2019	Malmö	Skåne län
Medborgarskolan region mitt	More action-just do it	164 500	2019	Gävle	Gävleborgs län
Roma Institutet	Hälsofrämjande för unga romer i norr	160 000	2019	Skellefteå, Umeå, Lycksele, Malå, Sundsvall, Härnösand, Kramfors	Västernorrlands län, Västerbottens län
Romano Pasos Research Centre	Äldre romer ska inte glömmas bort	143 000	2019	Stockholm	Stockholms län
Romer kultur, fritid, kunskap och tolerans (RKFKT)	Latso trajo - tillsammans för romska kvinnors hälsa och rättigheter	153 500	2019	Stockholm	Stockholms län
Romska Ungdomsförbundet	Unga romska hälsoinspiratörer i Halmstad	443 500	2019	Halmstad	Hallands län
Trajosko Drom	Aven chejale - häng på!	115 250	2019	Göteborg	Västra Götalands län

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors ansökningssystem

Bilaga 4:

Beskrivning av resultat för slutredovisade projekt

Tabell 3. Beskrivning av resultat för slutredovisade projekt 2019. Projektens arbete och resultat presenteras utifrån organisationernas slutrapporter inlämnade i myndighetens ansökningssystem.

Organisation	Beviljat belopp
Internationella klubb Vorta Drom: Catch up -Vorta drom	325 000 kronor
<ul style="list-style-type: none">• Antal personer som arbetat ideellt: 4 kvinnor, 4 män.• Antal personer som arbetat avlönat eller arvoderat: 5 kvinnor, 1 män.• 3 pojkar och 3 flickor har nåtts av insatsen <p>Det övergripande målet var att romska elever med tillförsikt ska ta sig an sin skolgång. För 5 av de 6 eleverna som ingått i satsningen har kunskapsutvecklingen ökat väsentligt. Barnen som ingått i projektet har också deltagit i eftermiddagsskola och övriga aktiviteter för barn och unga som arrangeras av föreningen. 5 av de 6 elever som medverkat i projektet bedöms ha ökat sina förutsättningar att lyckas i skolan, och medvetenheten om skolans betydelse har ökat hos romska föräldrar. Organisationen beskriver att de genom projektet fått en tydlig arbetsfördelning. Genom att personer i föreningen fått utbildning i metoden cath-up kommer metoden att leva vidare i organisationen. 3 romska kvinnor i föreningen har också fått utbildning i metoden Läsklar, vilket kommer gagna framtida utbildningssatsningar.</p>	

Organisation	Beviljat belopp
Internationella Rom och Resande Kvinnoforum: vägen till en ljusare framtid	136 000 kronor
<ul style="list-style-type: none">• Antal personer som arbetat ideellt: 29 kvinnor, 10 män.• Antal personer som arbetat avlönat eller arvoderat: 25 kvinnor, 10 män• 67 kvinnor har nåtts av insatsen <p>Målet var att medvetandegöra romska unga kvinnor mellan 18-30 år om sin nuvarande hälsa samt ge kunskap om hur man förebygger fysisk och psykisk ohälsa. Kvinnorna har enligt föreningen haft en stark misstro för den svenska samhället som projektet lyckats vända till det positiva. Kvinnorna har blivit mycket mer medvetna vikten av en god hälsa samt hur man förebygger fysisk- och psykisk ohälsa. Personal inom vården har också blivit mer insatta i romska kvinnors kultur.</p>	

Organisation	Beviljat belopp
Malmö Ungdomscentral: Ungdomar i fokus - Våld ur barnens perspektiv	183 468 kronor
<ul style="list-style-type: none"> • Antal personer som arbetat ideellt: 3 kvinnor, 2 män. • Antal personer som arbetat avlönat eller arvoderat: 4 kvinnor, 2 män • 400 kvinnor och 300 män har nåtts av insatsen <p>Projektet har utbildat 6 romska ungdomar till samtalsledare och föreläsare i ämnet Våld ur barnens perspektiv. De övade sedan på att föreläsa för deras familj och släkt. Därefter har de föreläst på vuxenutbildningar med både romska och icke-romska studenter. De romska ungdomarna har känt sig delaktiga i skapandet av ett tryggare Sverige. Att ungdomarna föreläst och pratat om ämnet har satt igång stor diskussion bland deras vänner och skapat en större öppenhet kring att våga berätta om ibland tabubelagda erfarenheter av våld i hemmet. Genom ungdomarnas nätverk och föreläsningar har projektet nått romska ungdomar, vuxna romer och nya invandrare i Sverige. Minst en person har enligt föreningen anmält samt lämnat ett våldsamt förhållande på grund av projektet:</p> <p><i>Hon säger att tack vare utbildningen hon kunde direkt förstå att detta var våld, ringa polisen och sätta stopp på förhållande(t).</i></p> <p>Organisationen säger att projektet har bidragit till att deras föreläsningssmetod blivit bättre, och att de utvecklat en ny workshop. Samverkan har skett med Malmö stad och Östra Grevie Folkhögskola.</p>	

Organisation	Beviljat belopp
Romani Bhar: Kvinnohälsa i fokus	140 000 kronor
<ul style="list-style-type: none"> • Antal personer som arbetat ideellt: 3 kvinnor, 1 man. • Antal personer som arbetat avlönat eller arvoderat: 8 kvinnor, 3 män • 25 kvinnor och 8 män har nåtts av insatsen <p>Projektet har fått målgruppen mer medvetna om den egna hälsan samt hur man genom att ändra kostvanor kan förlänga och förbättra livet. De har lyckats att få målgruppen att ändra sina kostvanor och rörelsevanor från stillasittande till en mer aktiv livsstil. Genom ökad kunskap blir målgruppen mindre sjuk och söker därmed mer sällan sjukvård vilket resulterar i minskade kostnader för sjukvården. Projektet har haft stor nytta av att föreningen har haft romska utbildade hälsoinspiratörer som har kunnat följa deltagarna samt stödja dem. Projektet har haft en begränsad ekonomi vilket har medfört att projektet inte har haft möjlighet att följa upp alla de kontakter som skapats under projektet och som velat utöka arbetet. Under projektperioden har föreningen sett över sin mötesstruktur och implementerat en mer hälsosam fikastruktur samt mer rörelse i samband med möten. Projektet har även haft stor spridning via social media.</p>	

Organisation	Beviljat belopp
Romska Ungdomsförbundet: Unga romska hälsoinspiratörer i Borås	945 000 kronor
<ul style="list-style-type: none"> • Antal personer som arbetat ideellt: 4 kvinnor, 1 man. • Antal personer som arbetat avlönat eller arvoderat: 2 kvinnor, 2 män • 20 kvinnor och 8 män har nåtts av insatsen <p>Projektet har utbildat 28 romska ungdomar med fokus på kvinnor. Projektet har fått deltagarna och deras målgrupper samt närstående att bli medvetna om den egna och andras hälsa och ett bättre hälsotänkande i vardagen. Projektet har nått en grupp unga romska kvinnor som inte tidigare varit aktiva i det romska civilsamhället. De har skapat en dialog om kvinnohälsa vilket för bara några år sedan var otänkbart enligt föreningen. Både unga romska kvinnor och män har utbildats i kvinnohälsa. Projektet har även genomfört en nationell ungdomskonferens för 100 romska ungdomar med syftet att sprida kunskap om utbildningen och hälsoinspiratörernas arbete. Majoriteten av projektdeltagarna umgicks inte före projektet, men efter deltar flera i olika mötesgrupper och det finns planer om att starta en kvinnogrupp. Utbildningen har genomförts i nära samverkan med Borås kommun, romska brobyggare och andra lokala romska organisationer. Kommunen har fått upp ögonen för romska ungdomar och ser dem som en resurs. Flera kommuner är intresserade av liknande insatser. Organisationen har genom arbetet med hälsa ett större hälsotänkande i samband med luncher, fika och konferenser.</p>	

Organisation	Beviljat belopp
Gipsy föreningen Galbi: Jag äger mitt liv	150 000 kronor
<ul style="list-style-type: none"> • Antal personer som arbetat ideellt: 20 kvinnor, 6 män. • Antal personer som arbetat avlönat eller arvoderat: 16 kvinnor, 0 män • 120 kvinnor och 30 män har nåtts av insatsen. Männerna har indirekt fått information via sina fruar <p>Projektet syftade till att gruppen skulle få insikt om hur barnäktenskap påverkar psyket, det fysiska och det sociala negativt. Genom projektet har kvinnor i olika åldrar och med olika erfarenheter kunnat mötas i en trygg miljö. Vissa deltagare blev nekade av sina familjer att vara med i projektet och ledarna har därför haft privata samtal med en grupp individer för att deras deltagande i projektet skulle vara hemligt. Majoriteten av deltagarna ser numera barnäktenskap som negativt och har fått insikt i att alla under 18 år är barn. Projektet har öppnat upp en diskussion inom gruppen om kvinnans sexuella hälsa och 3 barnäktenskap har förhindrats genom projektet. Engagemanget har varit stort bland deltagarna och starka band har bildats. Projektet har också blivit kontaktade av unga och äldre romska hbtq-personer som enligt organisationen lever i dubbelt utanförskap. Organisationen bedömer att personlig erfarenhet hos föreläsarna varit viktigt och att de genom projektet har blivit bättre talare och fått ett tryggare ledarskap.</p>	

Organisation	Beviljat belopp
Internationella klubb Vorta Drom: Riktad verksamhet mot romska familjer vars barn ej deltar i förskoleverksamhet.	215 000 kronor
<ul style="list-style-type: none"> • Antal personer som arbetat ideellt: 4 kvinnor, 3 män. • Antal personer som arbetat avlönat eller arvoderat: 1 kvinna, 0 män • 9 kvinnor och 9 män har nåtts av insatsen + 6 barn (3 flickor och 3 pojkar) <p>Projektet har arbetat med 6 barn, hälften flickor och hälften pojkar, samt deras föräldrar. Målet att introducera barnen i förskola har lyckats. Barnen har tillsammans med familjerna skapat vardagliga rutiner. Föräldrarna hade i början en negativ bild av förskolan och kände rädsla och oro för den, vilket under projektiden väntes till en positiv syn på förskolan. Gemenskapen mellan föräldrar, barn och personal i organisationen ses som en framgångsfaktor, liksom det nära samarbetet med Öppna förskolan. Genom projektet är organisationen medveten om förskolans betydelse. Metoder har utvecklats för att arbeta med romska barn som inte är inskrivna i förskolan som organisationen möter i sin ordinarie verksamhet.</p>	

Organisation	Beviljat belopp
Internationella Rom och Resande Kvinnoforum: Romska kvinnornas väg ut	145 000 kronor
<ul style="list-style-type: none"> • Antal personer som arbetat ideellt: 14 kvinnor, 6 män. • Antal personer som arbetat avlönat eller arvoderat: 4 kvinnor, 1 män • 87 kvinnor och 15 män har nåtts av insatsen <p>Genom projektet har romska kvinnor fått ökat kunskap om hälsa om hur de söker vård och råd inom sjukvården. De har fått kunskap om hälsosammare mat, matlagning, och motion. Projektet har också arbetat med frågor om barnnätkenskap. Deltagarna har blivit medvetna om sina rättigheter och unga flickors rättigheter. Deltagarna har även sytt en lättare variant med romska kjolen. Genom projektet har organisationen fått ett nytt nätverk. Framgångsfaktorer har varit organisationens kunskaper och förankring. Organisationen uppger att det varit ett hinder att de ekonomiska medlen i projektet varit begränsade.</p>	

Organisation	Beviljat belopp
Malmö Romska Idé Center: Romska kvinnor i fokus	105 635 kronor
<ul style="list-style-type: none"> • Antal personer som arbetat ideellt: 4 kvinnor, 1 man. • Antal personer som arbetat avlönat eller arvoderat: 4 kvinnor, 2 män • 11 kvinnor och 0 män har nåtts av insatsen <p>Projektet har bidragit till att stödja romska kvinnor till en mer hälsosam livsstil. Deltagarna har fått verktyg för hjälp till självhjälp. De har lärt sig om kosthållning och motion och förbättrat sin psykiska och fysiska hälsa. Deras nya matvanor förs vidare till familjen. Kvinnorna har varit delaktiga i projektens planering och genomförande. Projektet har skapat en trygg miljö för kvinnorna, som känt tillit i gruppen och kunnat berätta om sin vardag. De har också blivit mer sociala och kommit ut mer i samhället. Organisationen har genom projektet fått bättre kunskaper i projektplanering och har samverkat med Studieförbundet. Organisationen har påbörjat ett internt hälsoarbete och vill gärna driva liknande projekt i framtiden.</p>	

Organisation	Beviljat belopp
Roma Institutet: Hälsofrämjande insatser romer i norr	150 000 kronor
<ul style="list-style-type: none"> • Antal personer som arbetat ideellt: 10 kvinnor, 8 män. • Antal personer som arbetat avlönat eller arvoderat: 7 personer (kön ej uppgett) • 18 kvinnor och 15 män har nåtts av insatsen <p>Romska ungdomar har blivit mer medvetna om hälsa och majoriteten har ändrat sina kost och motionsvanor på ett hälsofrämjande sätt. Målgruppen vet i dag vart de kan vända sig för att få stöd och hjälp. Majoriteten utövar någon form av idrott. De har fått ökad kunskap gällande ANDT-riskerna och medicinmissbruk. Att söka hjälp med problem och missbruk har blivit mindre skamfyllt. Ungdomarna har också blivit mer aktiva i föreningslivet och samhället. De upplever sig som mer värdefulla som individer. De romska tjejerna har blivit mer synliga och fått styrka att ta del av sina intressen. Ungdomarna är mer motiverade och utbildningsintresset har ökat. Intresset hos ungdomarna att delta i projektet har varit mycket stort. Ungdomar från andra län har kontaktat föreningen om att ingå i projektet. Den snäva projektekonomin har dock begränsat antalet deltagare och insatser. Framgångsfaktorer har varit gemensamma samtal och aktiviteter men också att man haft en personlig mentor och att man känt sig hörd. Projektet har varit en plats i tillvaron där ungdomarna syns och hörs utan att dömas. De har kunnat prata öppet om sina problem och fått stöd. Organisationen menar att projektet stärkt den internt, exempelvis genom ideellt arbetande romer. Flera av de metoder som tagits fram kommer införlivas i ordinarie verksamhet. Organisationen kommer fortsätta vara en öppen samlingsplats och arbeta med hälsa.</p>	

Organisation	Beviljat belopp
Romer kultur, fritid, kunskap och to- lerans (RKFKT): Sasto dzii- tillsammans för romska kvinnors hälsa och rättigheter som hälsokommunikatörer	149 700 kronor
<ul style="list-style-type: none"> • Antal personer som arbetat ideellt: 6 kvinnor, 3 män. • Antal personer som arbetat avlönat eller arvoderat: 21 kvinnor, 5 män • 12 kvinnor och 0 män har nåtts av insatsen <p>Projektet har utbildat 12 unga romska kvinnliga hälsokommunikatörer. Projektet har ökat kunskapen hos kvinnorna om hälsa och rättigheter inom vården. Deltagarna har fått kunskap om hur och vart man vänder sig inom vården. De har fått ökad medvetenhet om en hälsofrämjande livsstil. Därigenom kan de verka som hälsokommunikatörer i sina egna nätverk. De har också blivit kunskapspridare till majoritetssamhället. En informationsbroschyr har tagits fram för att höja kunskapen inom vården om romer. Deltagarna har sytt en lättare version av den traditionella romska kjolen. Framgångsfaktorer anses vara den romska förankringen, anpassade metoder, samt samarbetet med kulturförvaltningen i Farsta. Projektet har dock haft brist på resurser gällande både medel och personal.</p>	

Organisation	Beviljat belopp
Romska Ungdomsförbundet: Unga romska hälsoinspiratörer i Örebro	854 500 kronor
<ul style="list-style-type: none"> • Antal personer som arbetat ideellt: 8 kvinnor, 4 män. • Antal personer som arbetat avlönat eller arvoderat: 2 kvinnor, 3 män • 20 kvinnor och 10 män har nåtts av insatsen <p>Projektet har utbildat 30 unga romska killar och tjejer, samt romska brobyggare anställda av kommunen för att kunna stödja romer i Örebro. Samtliga deltagare har fått ökad kunskap om hälsa. Deltagarnas medvetenhet har ökat, och skapat förutsättningar för att tidigare söka vård. Olika förvaltningar inom kommunen har fått en bredare inblick i romernas hälsosituation, och deltagarna har haft möte med exempelvis socialtjänsten. Projektet har skapat förutsättningar för att deltagarna efter utbildningen med stöd av kommun och studieförbund kan driva hälsofrågan vidare, exempelvis genom projekt och studiecirkel. Representanter för kommunen har medverkat vid samtliga utbildningstillfällen. Samarbetet med Tegelhuset har medfört att deltagarna fått inblick i den breda verksamhet som bedrivs i deras lokaler samt även getts möjlighet att prova-på olika verksamheter där. Störst framgångsfaktorer har varit att deltagarna har getts möjlighet att påverka utbildningens innehåll och agenda. Organisationen har genom projektet utökat sin erfarenhet, fått nya metoder och skapat nya nätverk.</p>	

Organisation	Beviljat belopp
Romani Tjej: Romska tjejers hälsa i fokus!!	130 000 kronor
<ul style="list-style-type: none"> • Antal personer som arbetat ideellt: 10 kvinnor, 0 män. • Antal personer som arbetat avlönat eller arvoderat: 10 kvinnor, 0 män • 30 kvinnor har deltagit och minst 60 flickor/kvinnor har nåtts av insatsen <p>Projektet har vänt sig till romska kvinnor och bidragit till ökad kunskap om sexuell reproduktiv hälsa, samt kunskap om sjukvård, hälsovård och rättighetsfrågor. Kvinnorna har fått information och lärt sig mer om sexuell reproduktiv hälsa, rättigheter, mödravård, egenvård och hälsovård. De har även fått bättre kännedom om kvinnokroppen. Det har gett ett ökat självförtroende. Deltagarna vet nu hur hälsovården fungerar och mer om reproduktiv hälsovård. Majoritetssamhället har också lärt sig mer om romska kvinnors behov, kultur och utmaningar. Organisationen har fått träffa målgruppen vid fler tillfällen än planerat för att öka deras tillit. De har haft flera mindre grupper för att alla skulle komma till tals och våga prata. Detta då ämnet enligt organisationen ännu är delvis tabubelagt. En framgångsfaktor har varit att våga börja prata om kvinnorelaterade sjukdomar och reproduktiv hälsa. Organisationen menar att de genom projektet har lärt sig om vikten av att engagera målgruppen genom eget ansvar och utbildning, och vill gärna jobba vidare med projektet.</p>	

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors ansökningssystem.